

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2016. gada 4. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesību aktu tuvināšana — Direktīva 2014/40/ES — 20. pants — Elektroniskās cigaretes un uzpildes flakoni — Spēkā esamība — Vienlīdzīgas attieksmes princips — Samērīguma un tiesiskās noteiktības principi — Subsidiaritātes princips — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 16. un 17. pants

Lieta C-477/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* [Anglijas un Velsas Augstā Karaliskā tiesa, Administratīvā tiesa, Apvienotā Karaliste] iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 9. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 27. oktobrī, tiesvedībā

Pillbox 38 (UK) Ltd

pret

Secretary of State for Health.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: pirmās palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], kas pilda otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši Ž. L. da Kruš Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), K. Likurgs [*C. Lycourgos*] un Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*],

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs V. Turē [*V. Tourrès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 1. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Pillbox 38 (UK) Ltd* vārdā – K. Beal, QC, ko pilnvarojis P. Rowley, solicitor,
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā – V. Kaye, pārstāve, kurai palīdz M. Hoskins un I. Rogers, QC, kā arī S. Abram un E. Metcalfe, barristers,
- Spānijas valdības vārdā – A. Gavela Llopis, pārstāve,
- Francijas valdības vārdā – D. Colas un R. Coesme, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – angļu.

- Eiropas Parlamenta vārdā – *L. Visaggio* un *J. Rodrigues*, kā arī *I. McDowell*, pārstāvji,
- Eiropas Savienības Padomes vārdā – *M. Simm*, kā arī *J. Herrmann* un *A. Norberg*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *C. Cattabriga* un *J. Tomkin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2015. gada 23. decembra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 3. aprīļa Direktīvas 2014/40/ES par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (OV L 127, 1. lpp.) 20. panta interpretāciju un spēkā esamību.
- 2 Šis lūgums ir izteikts tiesvedībā starp *Pillbox 38 (UK) Ltd*, kura darbojas ar komercnosaukumu “*Totally Wicked*” (turpmāk tekstā – “*Pillbox*”), un *Secretary of State for Health* (valsts sekretārs veselības lietās) par Apvienotās Karalistes valdības “nodoma un/vai pienākuma” transponēt Direktīvu 2014/40 likumību.

Atbilstošais tiesiskais regulējums

Pasaules Veselības organizācijas Vispārējā konvencija par tabakas uzraudzību

- 3 Ar Padomes 2004. gada 2. jūnija Lēmumu 2004/513/EK (OV L 213, 8. lpp.) Eiropas Kopienas vārdā tika apstiprināta Pasaules Veselības organizācijas Pamatkonvencija par tabakas kontroli [Vispārējā konvencija par tabakas uzraudzību], kas parakstīta 2003. gada 21. maijā Ženēvā (turpmāk tekstā – “VKTU”).

Direktīva 2014/40

- 4 Direktīvas 2014/40 preambulas 7., 33., 36., 38.–41., 43.–45., 47. un 48. apsvērumā ir noteikts:

“7) Regulējoša rīcība Savienības līmenī ir vajadzīga arī, lai īstenotu [VKTU], kuras noteikumi ir saistoši Savienībai un tās dalībvalstīm. [..]

[..]

- 33) Tabakas izstrādājumu pārrobežu tālpārdošana varētu atvieglot piekļuvi tādiem tabakas izstrādājumiem, kas neatbilst šai direktīvai. Pastāv arī palielināts risks, ka tabakas izstrādājumiem varētu piekļūt jaunieši. Attiecīgi rastos risks, ka tiesību aktiem tabakas izstrādājumu kontroles jomā būs mazāka ietekme. Tādēļ dalībvalstīm būtu jāatļauj aizliegt pārrobežu tālpārdošanu. Ja pārrobežu tālpārdošana netiek aizliegta, tad, lai nodrošinātu šīs direktīvas efektivitāti, būtu piemēroti kopīgi noteikumi par šādā pārdošanā iesaistītu mazumtirdzniecības punktu reģistrāciju. [..]

[..]

36) Šajā direktīvā būtu jāreglamentē elektroniskās cigaretes un uzpildes flakoni, ja vien tie sava noformējuma vai funkcijas dēļ neietilpst Eiropas Parlamenta un Padomes [2001. gada 6. novembra] Direktīvas 2001/83/EK [par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV L 311, 67. lpp.)] vai Padomes [1993. gada 14. jūnija] Direktīvas 93/42/EEK [par medicīnas ierīcēm (OV L 169, 1. lpp.)] darbības jomā. Attiecībā uz minētajiem izstrādājumiem dalībvalstīm ir atšķirīgi tiesību akti un prakse, tostarp saistībā ar drošības prasībām, tādēļ, lai nodrošinātu netraucētu iekšējā tirgus darbību, būtu jārikojas Savienības līmenī. Šo izstrādājumu regulējumā būtu jāņem vērā, ka ir jānodrošina augsts sabiedrības veselības aizsardzības līmenis. Lai dotu dalībvalstīm iespēju veikt pārraudzības un kontroles uzdevumus, elektronisko cigarešu un to uzpildes flakonu ražotājiem un importētājiem būtu jānosaka prasība iesniegt paziņojumu par attiecīgajiem izstrādājumiem pirms to laišanas tirgū.

[..]

38) Nikotīnu saturošu šķidrumu ar šo direktīvu būtu jāatļauj laist tirgū vienīgi tad, ja nikotīna koncentrācija nepārsniedz 20 mg/ml. Šī koncentrācija ir līdzīga tai pieļaujamai nikotīna devai, kādu gūst no standarta cigaretes laikā, kas vajadzīgs šādas cigaretes izsmēķēšanai. Lai mazinātu ar nikotīnu saistīto risku, elektronisko cigarešu uzpildes flakoniem, rezervuāriem un kapsulām būtu jānosaka maksimālais lielums.

39) Ar šo direktīvu būtu jāatļauj laist tirgū tikai tādas elektroniskās cigaretes, kas nikotīna devu izdala vienmērīgi. Vienmērīga nikotīna devas izdalīšana normālos lietošanas apstākļos ir nepieciešama veselības aizsardzības, drošības un kvalitātes apsvērumu dēļ, tostarp, lai izvairītos no netīša paaugstinātu devu patēriņa.

40) Elektroniskās cigaretes un uzpildes flakoni, nonākuši bērnu rokās, varētu radīt veselības apdraudējumu. Tādēļ ir jānodrošina, lai šādi izstrādājumi būtu nodrošināti pret nokļūšanu bērnu rokās un manipulācijām, tostarp, izmantojot bērniem drošu marķējumu, un aizdares un atvēršanas mehānismus.

41) Tā kā nikotīns ir toksiska viela un ņemot vērā potenciālo risku veselībai un drošībai, ieskaitot personas, kurām izstrādājums nav paredzēts, nikotīnu saturošs šķidrums būtu jālaiž tirgū tikai tādās elektroniskās cigaretēs vai to uzpildes flakonos, kuri atbilst zināmām drošības un kvalitātes prasībām. Ir svarīgi nodrošināt, lai elektroniskās cigaretes nesalūztu vai neiztecētu lietošanas vai uzpildes laikā.

[..]

43) Atšķirības, kas pastāv valstu tiesību aktos un praksē attiecībā uz elektronisko cigarešu reklāmu un sponsordarbību, ir šķērslis brīvai preču aprītei un pakalpojumu sniegšanas brīvībai un rada vērā ņemamu konkurences kropļošanas risku. Bez turpmākas rīcības Savienības līmenī turpmākajos gados minētās atšķirības, visticamāk, palielināsies, ņemot vērā arī to, ka elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu tirgus arvien vairāk paplašinās. Tādēļ, par pamatu ņemot augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni, ir jātuvinā valstu noteikumi par šo izstrādājumu reklāmu un sponsordarbību ar pārrobežu iedarbību. Elektroniskās cigaretes var izraisīt atkarību no nikotīna un vēlāk novest pie tradicionālās tabakas patēriņa, jo tās atdarina smēķēšanas procesu un liek uztvert to kā normālu parādību. Tādēļ ir lietderīgi pieņemt ierobežojošu pieeju attiecībā uz elektronisko cigarešu un to uzpildes flakonu reklāmu.

44) Lai pildītu savus reglamentējošos uzdevumus, Komisijai un dalībvalstīm ir vajadzīga visaptveroša informācija par attīstības tendencēm elektronisko cigarešu un to uzpildes flakonu tirgū. Tālab šo izstrādājumu ražotājiem un importētājiem būtu jāuzliek pienākums ziņot par pārdošanas apjomu,

par dažādās patērētāju grupās iecienītiem izstrādājumiem un pārdošanas veidiem. Būtu jānodrošina, lai šī informācija būtu pieejama visai sabiedrībai, pienācīgi ņemot vērā nepieciešamību aizsargāt komercnoslēpumus.

- 45) Lai dalībvalstīm nodrošinātu pienācīgas tirgus uzraudzības iespēju, ražotājiem, importētājiem un izplatītājiem ir jābūt piemērotai sistēmai, kā pārraudzīt un reģistrēt iespējamās negatīvās sekas un kā informēt par šādām sekām kompetentās iestādes, lai varētu tikt veikta atbilstoša rīcība. Ir pieļaujama drošības klauzula, kas ļauj dalībvalstīm rīkoties, lai novērstu nopietnu apdraudējumu sabiedrības veselībai.

[..]

- 47) Ar šo direktīvu netiek saskaņoti visi elektronisko cigarešu vai uzpildes flakonu aspekti. Piemēram, dalībvalstu ziņā tiek atstāta atbildība pieņemt regulējumu par aromātiem. Dalībvalstīm varētu šķist lietderīgi apsvērt, vai atļaut laist tirgū aromatizētus izstrādājumus. To darot, tomēr būtu jāpatur prātā, ka šādi izstrādājumi var piesaistīt jauniešus un nesmēķētājus. Šādu aromatizētu izstrādājumu aizliegums būtu jāpamato, un par to būtu jāiesniedz paziņojums saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes [1998. gada 22. jūnija] Direktīvu 98/34/EK [kas nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV L 204, 37. lpp.)].

- 48) Turklāt ar šo direktīvu netiek saskaņoti noteikumi par vidi bez tabakas dūmiem vai par vietējiem pārdošanas režīmiem, vai reklāmu, vai zīmola paplašināšanu, aptverot ar tabaku nesaistītus pakalpojumus, ar to netiek ieviesti arī lietotāju vecuma ierobežojumi attiecībā uz elektroniskajām cigaretēm vai uzpildes flakoniem. [..]

- 5 Direktīvas 2014/40 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir tuvināt dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus par:

[..]

- f) atsevišķu ar tabakas izstrādājumiem saistītu izstrādājumu, proti, elektronisko cigarešu un to uzpildes flakonu, un smēķēšanai paredzētu augu izcelsmes izstrādājumu, laišanu tirgū un marķēšanu,

lai sekmētu netraucētu tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus darbību, par pamatu ņemot augstu cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības līmeni, un lai pildītu Savienības pienākumus, kas noteikti [VKTU].”

- 6 Atbilstoši šīs direktīvas 2. panta “Definīcijas” 4., 16. un 17. punktam:

“4) “tabakas izstrādājumi” ir izstrādājumi, ko var lietot un kas kaut vai daļēji sastāv no tabakas, kura ir vai nav ģenētiski modificēta;

[..]

- 16) “elektroniskā cigarete” ir izstrādājums vai šā izstrādājuma daļa, ieskaitot kapsulu, rezervuāru un ierīci bez kapsulas vai rezervuāra, kuru var izmantot, lai caur iemuti ieelpotu nikotīnu saturošu tvaiku. Elektroniskās cigaretes var būt vienreizējas lietošanas vai uzpildāmas ar uzpildes flakonu un rezervuāru, vai uzlādējamās ar vienreizējas lietošanas kapsulām;

- 17) “uzpildes flakons” ir tvertne, kas ietver nikotīnu saturošu šķidrumu, ko var izmantot, lai atkārtoti uzpildītu elektronisko cigareti.”

7 Minētās direktīvas 7. panta “Sastāvdaļu reglamentēšana” 6. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis aizliedz laist tirgū tabakas izstrādājumus, kuros ietilpst šādas piedevas:

- a) vitamīni vai citas piedevas, kas rada iespaidu, ka tabakas izstrādājums ir labvēlīgs veselībai vai samazina veselības apdraudējumu;
- b) kofeīns vai taurīns, vai citas piedevas un stimulējoši savienojumi, kas tiek saistīti ar enerģiju un vitalitāti;
- c) piedevas, kuras ietekmē emisiju krāsu;
- d) smēķēšanai paredzētu tabakas izstrādājumu gadījumā piedevas, kuras atvieglo ieelpošanu vai nikotīna uzņemšanu, un
- e) piedevas, kurām nesadedzinātām ir KMR [kancerogēna, mutagēna vai toksiska ietekme uz reproduktīvo sistēmu].”

8 Šīs pašas direktīvas 20. pants “Elektroniskās cigaretes” ir šāds:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka elektroniskās cigaretes un uzpildes flakoni tiek laisti tirgū tikai tādā gadījumā, ja tie atbilst šai direktīvai un visos citos attiecīgos Savienības tiesību aktos paredzētiem noteikumiem.

Šo direktīvu nepiemēro elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2001/83[.] prasības par atļaujām vai Direktīvā 93/42[.] izklāstītās prasības.

2. Elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu ražotāji un importētāji iesniedz paziņojumu dalībvalstu kompetentajām iestādēm par jebkādiem šādiem izstrādājumiem, ko tie iecerējuši laist tirgū. Paziņojumu iesniedz elektroniskā formā sešus mēnešus pirms paredzētās laišanas tirgū. Par elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem, kas jau laisti tirgū 2016. gada 20. maijā, paziņojumu iesniedz sešu mēnešu laikā kopš minētā datuma. Katru reizi, kad izstrādājums tiek būtiski mainīts, iesniedz jaunu paziņojumu.

Atkarībā no tā, vai izstrādājums ir elektroniska cigarete vai uzpildes flakons, paziņojumā ietver šādu informāciju:

- a) ražotāja, atbildīgās juridiskās vai fiziskās personas Savienībā un attiecīgā gadījumā importētāja Savienībā nosaukumu vai vārdu un kontaktinformāciju;
- b) izstrādājumā un tā lietošanas rezultātā radušajās izplūdēs ietverto sastāvdaļu sarakstu, norādot katras sastāvdaļas zīmolvārdu un veidu, kā arī daudzumu;
- c) izstrādājumu sastāvdaļu un izplūdes gāzu toksikoloģiskos datus, tostarp, kad tās ir uzkarsētas, īpaši norādot to ietekmi uz patērētāju veselību, tās ieelpojot, un cita starpā ņemot vērā iespējamu pieradumu izraisīšu ietekmi;
- d) informāciju par nikotīna devu un uzņemšanu organismā normālos vai saprātīgi paredzamos lietošanas apstākļos;
- e) izstrādājuma, tostarp attiecīgā gadījumā elektroniskās cigaretes vai uzpildes flakona atveres un uzpildes mehānisma, sastāvdaļu aprakstu;

- f) ražošanas procesa, tostarp par to, vai tas ietver sērijveida ražošanu, aprakstu un deklarāciju, ka ražošanas procesā ir nodrošināta atbilstība šā panta prasībām;
- g) deklarāciju par to, ka attiecīgi ražotājs un importētājs uzņemas pilnīgu atbildību par izstrādājuma kvalitāti un drošību, ražojumu laižot tirgū un lietojot normālos vai saprātīgi paredzamos apstākļos.

Ja dalībvalstis uzskata, ka sniegtā informācija nav pilnīga, tām ir tiesības pieprasīt, lai šāda informācija tiktu papildināta.

Dalībvalstis var iekasēt [no] ražotājiem un importētājiem samērīgu maksu par tām iesniegtās informācijas saņemšanu, uzglabāšanu, apstrādi un analizēšanu.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) nikotīnu saturošs šķidrums tiek laists tirgū vienīgi īpaši tam paredzētos uzpildes flakonos, kas nepārsniedz 10 ml tilpumu, vienreizēji lietojamās elektroniskās cigaretēs vai vienreizēji lietojamās kapsulās un ka šādas kapsulas vai rezervuāri nepārsniedz 2 ml tilpumu;
- b) nikotīna koncentrācija nikotīnu saturošā šķidrum[ā] nepārsniedz 20 mg/ml;
- c) nikotīnu saturošs šķidrums nesatur 7. panta 6. punktā uzskaitītās piedevas;
- d) nikotīnu saturoša šķidruma ražošanā tiek izmantotas vienīgi augstas tīrības sastāvdaļas. Tādu vielu, kuras nav minētas šā panta 2. punkta otrās daļas b) apakšpunktā, daudzums nikotīnu saturošā šķidrumā ir vienīgi piejaukumu līmeni, ja ražošanā no tiem nav tehniski iespējams izvairīties;
- e) nikotīnu saturošā šķidrumā bez nikotīna tiek izmantotas vienīgi sastāvdaļas, kuras nedz uzkarsētā, nedz neuzkarsētā veidā nerada apdraudējumu cilvēku veselībai;
- f) elektroniskās cigaretes normālas lietošanas apstākļos izdala nikotīnu nemainīgās devās;
- g) elektroniskās cigaretes un uzpildes flakoni ir droši bērniem un pret manipulācijām, ir aizsargāti pret uzlaušanu un noplūdi, un tiem ir mehānisms, kurš nodrošina uzpildi bez noplūdes.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) elektronisko cigarešu iepakojuma vienībās un pie uzpildes flakoniem pievieno lapiņu:
  - i) ar informatīviem norādījumiem par izstrādājuma lietojumu un glabāšanu, tostarp norādi, ka izstrādājumu nav ieteicams lietot jauniešiem un nesmēķētājiem;
  - ii) ar kontrindikācijām;
  - iii) ar brīdinājumiem īpašām riska grupām;
  - iv) par iespējamu nevēlamu iedarbību;
  - v) par pieraduma izraisīšanu un toksiskumu, kā arī
  - vi) ar ražotāja vai importētāja un juridisko vai fizisko personu kontaktinformāciju Savienībā;
- b) uz elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu iepakojuma vienībām un jebkāda ārējā iepakojuma:
  - i) ietver visu izstrādājumā iekļauto sastāvdaļu sarakstu svara dilstošā secībā un norādi par nikotīna saturu un daudzumu izstrādājumā un katrā devā, partijas numuru un ieteikumu glabāt izstrādājumu bērniem nepieejamā vietā;
  - ii) neskarot šā apakšpunkta i) punktu, neietver 13. pantā minētos elementus vai pazīmes, izņemot tās, kas minētas 13. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā attiecībā uz informāciju par nikotīna saturu un aromātiem;

iii) pievieno kādu no turpmāk minētajiem brīdinājumiem par ietekmi uz veselību:

“Šis izstrādājums satur nikotīnu, kas ir spēcīgu pieradumu izraisoša viela. To nav ieteicams lietot nesmēķētājiem.”

vai

“Šis izstrādājums satur nikotīnu, kas ir spēcīgu pieradumu izraisoša viela.”

Dalībvalstis nosaka, kuru no šiem brīdinājumiem par ietekmi uz veselību izmantot;

c) brīdinājumi par ietekmi uz veselību atbilst 12. panta 2. punktā precizētajām prasībām.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) komercpaziņojumi informācijas sabiedrības pakalpojumos, preses izdevumos un citos iespieddarbos, kuru mērķis ir tieši vai netieši reklamēt elektroniskās cigaretes un uzpildes flakonus, ir aizliegti, izņemot publikācijas, kas paredzētas vienīgi elektronisko cigarešu vai uzpildes flakonu tirdzniecības profesionāļiem, un publikācijas, kas tiek drukātas un publicētas trešās valstīs, ja vien minētās publikācijas nav paredzētas galvenokārt Savienības tirgum;
- b) komercpaziņojumi radiopārraidēs, kuru mērķis ir tieši vai netieši reklamēt elektroniskās cigaretes un uzpildes flakonus, ir aizliegti;
- c) sabiedriska vai privāts ieguldījums radioprogrammās jebkādā izpausmē, kura mērķis ir tieši vai netieši reklamēt elektroniskās cigaretes un uzpildes flakonus, ir aizliegti;
- d) sabiedriska vai privāts ieguldījums jebkurai pasākumam, nodarbei vai individuam jebkādā izpausmē, kura mērķis ir tieši vai netieši reklamēt elektroniskās cigaretes un uzpildes flakonus un kas ir saistīts ar vairākām dalībvalstīm, norisinās vairākās dalībvalstīs vai kam ir citāda pārrobežu ietekme, ir aizliegts;
- e) audiovizuāli komercpaziņojumi, kam ir piemērojama [Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 10. marta] Direktīva 2010/13/ES [par dažu audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanas noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva) (OV L 95, 1. lpp.)], ir aizliegti attiecībā uz elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem.

6. Šīs direktīvas 18. pants ir piemērojams elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu pārrobežu tālpārdošanai.

7. Dalībvalstis pieprasa elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu ražotājiem un importētājiem reizi gadā iesniegt kompetentajām iestādēm:

- i) visaptverošas ziņas par pārdošanas apjomu pēc izstrādājuma zīmolvārda un veidiem;
- ii) informāciju par to, kam priekšroku dod dažādas patērētāju grupas, tostarp jaunieši, nesmēķētāji un esošo lietotāju galvenie tipi;
- iii) par izstrādājumu pārdošanas veidiem, un
- iv) tirgus pētījumu kopsavilkumus, kas veikti saistībā ar iepriekš minēto, pievienojot tulkojumu angļu valodā.

Dalībvalstis pārrauga elektronisko cigarešu tirgus un uzpildes flakonu tirgus attīstību, tostarp jebkādas liecības par to, vai to lietošana ir pirmais solis ceļā uz nikotīna atkarību un vēlāku tradicionālās tabakas lietošanas paradumu jauniešu un nesmēķētāju vidū.

[..]

13. Komisija ar īstenošanas aktiem pieņem kopīgu formātu paziņošanai saskaņā ar 2. punktu un 3. punkta g) apakšpunktā paredzētā uzpildes mehānisma tehniskos standartus.

[..]”

- 9 Atbilstoši Direktīvas 2014/40 29. pantam tās normas dalībvalstu tiesību sistēmās ir jātransponē līdz 2016. gada 20. maijam un transponēšanas aktiem jāstājas spēkā no šī datuma.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 10 *Pillbox* vērsās iesniedzējtiesā ar prasību pārbaudīt (“judicial review”) Apvienotās Karalistes valdības “nodomu un/vai pienākumu” transponēt Direktīvu 2014/40 valsts tiesību sistēmā.

- 11 Tā apgalvo, ka šīs direktīvas 20. pants nav spēkā, jo tas neatbilstot samērīguma, tiesiskās noteiktības, vienlīdzīgas attieksmes, brīvas konkurences un subsidiaritātes principiem, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 16. un 17. pantam.

- 12 Iesniedzējtiesa uzskata, ka *Pillbox* prasības atbalstam izvirzītie argumenti ir “saprātīgs pamats diskusijai”.

- 13 Šādos apstākļos *High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court)* [Anglijas un Velsas Augstā Karaliskā tiesa, Administratīvā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas 2014/40 20. pants viena vai vairāku turpmāk minēto iemeslu dēļ vai nu kopumā, vai arī būtiskā tā daļā nav spēkā, proti, jo:

- šajā pantā kopumā vai arī tā attiecīgajā daļā elektronisko cigarešu ražotājiem un/vai tirgotājiem ir noteikta virkne pienākumu, kas ir pretrunā samērīguma principam, skatot to kopsakarā ar tiesiskās noteiktības principu?
- šo pašu vai līdzīgu iemeslu dēļ tas nav saderīgs ar vienlīdzīgas attieksmes principu un/vai ar to tiek nelikumīgi izkropļota konkurence?
- tas ir pretrunā subsidiaritātes principam?
- ar to tiek pārkāptas elektronisko cigarešu ražotāju un/vai izplatītāju tiesības saskaņā ar Pamattiesību hartas 16. un 17. pantu?”

Par prejudiciālo jautājumu

Par pieņemamību

- 14 Eiropas Parlaments, Komisija un Francijas valdība uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pieņemams, jo, pirmkārt, nav īsta strīda pušu starpā, otrkārt, prasība par Apvienotās Karalistes “nodomu un/vai pienākumu” transponēt direktīvu tiesiskuma kontroli tiesā (“judicial review”) ir LESD

paredzētās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmas apiešanas līdzeklis un, treškārt, uzdotais jautājums ir hipotētiska rakstura, jo iesniedzējtiesa nav izklāstījusi nedz atbilstošos faktiskos un juridiskos apstākļus, nedz arī iemeslus, kādēļ tai radušās šaubas par Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību.

- 15 Šajā ziņā ir jānorāda, ka tikai valsts tiesa, kura iztiesā prāvu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, var noteikt, ņemot vērā lietas īpatnības, cik nepieciešams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai un cik piemēroti ir Tiesai uzdotie jautājumi. Tādēļ, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību, Tiesai principā ir par tiem jālemj (spriedums *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 24. punkts).
- 16 No tā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesībām attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesiskā regulējuma interpretācijai vai spēkā esamības izvērtējumam nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 25. punkts).
- 17 Pirmkārt, attiecībā uz pamatlietas faktisko raksturu ir jānorāda, ka prasību par Apvienotās Karalistes valdības “nodoma un/vai pienākuma” transponēt Direktīvu 2014/40 tiesiskuma pārbaudi, kuru *Pillbox* ir cēlusi iesniedzējtiesā, šī tiesa atzina par pieņemamu, lai gan šīs prasības celšanas brīdī minētās direktīvas transponēšanas termiņš vēl nebija beidzies un nebija noteikts neviens valsts pasākums šīs direktīvas transponēšanai. Turklāt starp *Pillbox* un valsts sekretāru veselības lietās nav vienprātības par to, vai minētā prasība ir pamatota. Tā kā iesniedzējtiesa tika aicināta izšķirt šīs domstarpības, acīmredzami nešķiet, ka pamatlietā nebūtu īsta strīda (pēc analogijas skat. spriedumu *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, 36. un 38. punkts).
- 18 Otrkārt, attiecībā uz argumentu, ka prasība par Apvienotās Karalistes valdības “nodoma un/vai pienākuma” transponēt direktīvu tiesiskuma pārbaudi (“judicial review”) ir LESD paredzētās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmas apiešanas līdzeklis, ir jānorāda, ka Tiesa jau ir noraidījusi vairākus lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu par atvasināto tiesību aktu spēkā esamību, kas formulēti šādās tiesvedībās, tostarp lietās, kurās pasludināti spriedumi *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco* (C-491/01, EU:C:2002:741), *Intertanko* u.c. (C-308/06, EU:C:2008:312), kā arī *Afton Chemical* (C-343/09, EU:C:2010:419).
- 19 Turklāt privātpersonu iespēja tiesās prasīt vispārēji piemērojama Savienības tiesību akta atzīšanu par spēkā neesošu nav atkarīga no tā, vai minētais akts jau faktiski ir valsts tiesībās paredzēto piemērošanas pasākumu priekšmets. Šajā ziņā pietiek ar to, ka valsts tiesai ir jāizskata īsts strīds, kurā šāda akta spēkā esamība netieši tiek izvirzīta. Kā redzams no iepriekš 17. punktā izklāstītā, pamatlietas faktiskie apstākļi pilnībā atbilst šim priekšnoteikumam (pēc analogijas skat. spriedumus *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, 40. punkts, un *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 29. punkts).
- 20 Šādos apstākļos nešķiet, ka tādas prasības kā pamatlietā mērķis būtu apiet LESD paredzētos tiesību aizsardzības līdzekļus.
- 21 Treškārt, attiecībā uz uzdotā jautājuma apgalvoti hipotētisko raksturu, jo iesniedzējtiesa nav izklāstījusi nedz atbilstošos faktiskos un juridiskos apstākļus, nedz arī iemeslus, kādēļ tai radušās šaubas par Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību, pirmkārt, ir jānorāda, ka tikai tas, ka iesniedzējtiesa nav precizējusi, vai *Pillbox* tirgotās elektroniskās cigaretes ietilpst šīs direktīvas 20. panta piemērošanas jomā, uzdoto jautājumu nepadara hipotētisku.
- 22 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka *Pillbox* ražo un iekšējā tirgū ar preču zīmi “Totally Wicked” izplata elektroniskās cigaretes, kā arī to uzpildes flakonus un saistītos izstrādājumus. Saskaņā ar Direktīvas 2014/40 1. panta f) punktu tās mērķis ir tuvināt dalībvalstu normatīvos un administratīvos

aktus par elektronisko cigarešu un to uzpildes flakonu laišanu tirgū un marķēšanu. Turklāt šī jautājuma priekšmets tieši ir atsevišķu šiem izstrādājumiem minētās direktīvas 20. pantā izvirzīto atbilstības noteikumu, tostarp noteikuma par maksimālo nikotīna koncentrāciju šo izstrādājumu šķidrumā, spēkā esamība.

- 23 Šādos apstākļos uzdotajam jautājumam nav tikai hipotētisks raksturs.
- 24 Otrkārt, attiecībā uz iesniedzējtiesas pienākumu izklāstīt iemeslus, kas tai radījuši šaubas par Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību, no sadarbības gara, kam jāvalda prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, izriet, ka ir nepieciešams, lai iesniedzējtiesa savā lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu izklāstītu precīzus iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka atbilde uz tās jautājumiem par Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību ir nepieciešama strīda atrisināšanai (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumus *Bertini* u.c., 98/85, 162/85 un 258/85, EU:C:1986:246, 6. punkts; *ABNA* u.c., C-453/03, C-11/04, C-12/04 un C-194/04, EU:C:2005:741, 46. punkts, kā arī *IATA* un *ELFAA*, C-344/04, EU:C:2006:10, 31. punkts).
- 25 Tādēļ ir būtiski, ka valsts tiesa norāda konkrēti precīzus iemeslus, kādēļ tā šaubās par noteiktu Savienības tiesību normu spēkā esamību, un izklāsta spēkā neesamības iemeslus, uz kuriem tā varētu atsaukties (šajā ziņā it īpaši skat. spriedumu *Greenpeace France* u.c., C-6/99, EU:C:2000:148, 55. punkts, un rīkojumu *Adiamix*, C-368/12, EU:C:2013:257, 22. punkts). Šāda prasība izriet arī no Tiesas Reglamenta 94. panta c) punkta.
- 26 Turklāt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru lēmumos par prejudiciālu jautājumu uzdošanu sniegtā informācija ne tikai ļauj Tiesai sniegt lietderīgas atbildes, bet arī dod iespēju dalībvalstu valdībām, kā arī citiem ieinteresētajiem lietas dalībniekiem iesniegt apsvērumus saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantu. Tiesai ir jāuzrauga, lai šī iespēja tiktu nodrošināta, ņemot vērā, ka saskaņā ar šo pantu ieinteresētajiem lietas dalībniekiem tiek paziņoti tikai lēmumi par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, kuriem ir pievienots tulkojums katras dalībvalsts oficiālajā valodā, un netiek paziņoti valsts tiesā notiekošā procesa materiāli, ko Tiesai, iespējams, pārsūtījusi iesniedzējtiesa (skat. it īpaši spriedumus *Holdijk* u.c., no 141/81 līdz 143/81, EU:C:1982:122, 6. punkts; *Lehtonen* un *Castors Braine*, C-176/96, EU:C:2000:201, 23. punkts, kā arī rīkojumu *Adiamix*, C-368/12, EU:C:2013:257, 24. punkts).
- 27 No tā izriet, ka prejudiciāla nolēmuma tiesvedības ietvaros Tiesa pārbauda Savienības tiesību akta vai atsevišķu tā normu spēkā esamību attiecībā pret lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajiem spēkā neesamības pamatiem.
- 28 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa ir atstājusi daļu no *Pillbox* izvirzītajiem argumentiem, norādot, ka tie ir “saprātīgs pamats diskusijai”.
- 29 No tā, pirmkārt, izriet, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka *Pillbox* izvirzītie un lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izklāstītie spēkā neesamības iemesli tai šķiet pieņemami.
- 30 Otrkārt, šie paskaidrojumi Parlamentam, Komisijai un Francijas valdībai ļāva izteikt savu nostāju par Tiesai uzdoto jautājumu.
- 31 No iepriekš izklāstītā izriet, ka uzdotais jautājums ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 32 Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2014/40 20. pants nav spēkā tādēļ, ka tas neatbilst samērīguma, tiesiskās noteiktības, vienlīdzīgas attieksmes, brīvas konkurences un subsidiaritātes principiem, kā arī Hartas 16. un 17. pantam.

Par Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes un brīvas konkurences principiem

- 33 Vispirms uzdotais jautājums ir jāpārbauda attiecībā uz Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes un brīvas konkurences principiem.
- 34 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka šo principu neievērošana būtībā izriet no apstākļa, ka ar minēto 20. pantu elektroniskajām cigaretēm tiek piemērota mazāk labvēlīga attieksme nekā tabakas izstrādājumiem, lai arī pirmās minētās ir mazāk kaitīgas par otrajiem minētajiem.
- 35 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes princips paredz, ka līdzīgās situācijās nedrīkst būt atšķirīga attieksme un ka atšķirīgās situācijās nedrīkst būt vienāda attieksme, ja vien šāda attieksme nav objektīvi attaisnojama (skat. it īpaši spriedumu *P* un *S*, C-579/13, EU:C:2015:369, 41. punkts).
- 36 Šajā ziņā ir jānorāda, ka elektroniskajām cigaretēm ir citādas objektīvās īpašības nekā tabakas izstrādājumiem.
- 37 Pirmkārt, tās veidojošie attiecīgie elementi ir būtiski atšķirīgi vairākos aspektos. No Direktīvas 2014/40 2. panta 4. punkta izriet, ka tabakas izstrādājumi ir izstrādājumi, ko var lietot [patērēt] un kuri kaut vai daļēji sastāv no tabakas, kura ir vai nav ģenētiski modificēta.
- 38 Savukārt elektroniskā cigarete nesatur tabaku, bet atbilstoši šīs direktīvas 2. panta 16. punktam ir izstrādājums vai šā izstrādājuma daļa, ieskaitot kapsulu, rezervuāru un ierīci bez kapsulas vai rezervuāra, kuru var izmantot, lai caur iemuti ieelpotu nikotīnu saturošu tvaiku. Turklāt elektroniskās cigaretes var būt vienreizējas lietošanas vai uzpildāmas ar uzpildes flakonu un rezervuāru vai uzlādējamās ar vienreizējas lietošanas kapsulām.
- 39 Paši uzpildes flakoni, kā tie aprakstīti minētās direktīvas 2. panta 17. punktā, ir tvertnes, kas ietver nikotīnu saturošu šķidrumu, kas var tikt izmantots, lai atkārtoti uzpildītu elektronisko cigareti.
- 40 Otrkārt, neapstrīdami, arī elektronisko cigarešu patērēšanas veids būtiski atšķiras no tabakas izstrādājumu patērēšanas veida. Kamēr pēdējos minētos patērē, sadedzinot tabaku, elektroniskās cigaretes darbojas, elektriski vai elektromehāniski iztvaicējot uzpildes flakonā esošo šķidrumu.
- 41 Treškārt, atšķirībā no tabakas izstrādājumiem elektroniskās cigaretes ir salīdzinoši jauni izstrādājumi, kuru riski cilvēku veselībai vēl ir jānoskaidro.
- 42 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka elektroniskās cigaretes nav tabakas izstrādājumiem pielīdzināmā situācijā iepriekš 35. punktā minētās judikatūras izpratnē.
- 43 Līdz ar to tādēļ, ka šīm cigaretēm tiek piemērots atšķirīgs un turklāt mazāk stingrs regulējums nekā tabakas izstrādājumiem, Savienības likumdevējam nevarētu tikt pārņemts vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums.
- 44 Tā kā iesniedzējtiesas nolēmumā saistībā ar brīvas konkurences principa pārkāpumu izvirzītie argumenti nav saturiski autonomi no argumentiem saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes principu, ir jānorāda uz šī sprieduma iepriekšējos punktos izklāstītajiem apsvērumiem.
- 45 No iepriekš minētā izriet, ka, izskatot prejudiciālo jautājumu, nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes un brīvas konkurences principiem.

Par samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem

- 46 Otrkārt, prejudiciālais jautājums ir jāpārbauda attiecībā uz Direktīvas 2014/40 20. panta vai atsevišķu tā normu spēkā esamību saistībā ar samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem.
- Par Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību saistībā ar īpašu regulējumu elektroniskajām cigaretēm
- 47 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka *Pillbox* Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību ir apstrīdējusi tādēļ, ka, ņemot vērā elektronisko cigarešu mazāk kaitīgo ietekmi, kas ir labvēlīga sabiedrības veselībai, tām neesot jāpiemēro īpašs regulējums un, vēl jo mazāk, tāds regulējums, kas būtu salīdzināms ar tabakas izstrādājumiem piemērojamo vai būtu pat stingrāks par to. Turklāt par atbilstoši šim pantam veikto pasākumu samērīgumu neesot veikts nekāds ietekmes novērtējums.
- 48 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atbilstoši samērīguma principam, kurš ir viens no Savienības tiesību pamatprincipiem, Savienības iestāžu aktiem ir jābūt piemērotiem ar attiecīgo tiesisko regulējumu sasniedzamo leģitīmo mērķu īstenošanai un tie nedrīkst pārsniegt šo mērķu sasniegšanai vajadzīgo; turklāt, ja ir iespēja izvēlēties no vairākiem atbilstošiem pasākumiem, ir jāizvēlas vismazāk apgrūtinošais; radītajām neērtībām ir jābūt samērīgām salīdzinājumā ar sasniedzamajiem mērķiem (šajā ziņā skat. spriedumus *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, 122. punkts; *ERG u.c.*, C-379/08 un C-380/08, EU:C:2010:127, 86. punkts, kā arī *Gauweiler u.c.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 67. un 91. punkts).
- 49 Attiecībā uz iepriekšējā punktā minēto apstākļu pārbaudi tiesā ir jāatzīst Savienības likumdevējam plaša rīcības brīvība tādā jomā, par kādu ir runa pamatlīnētā, kurā tam ir jāizdara izvēle ar politiku, ekonomiku un sociālām lietām saistītos jautājumos un kurā tam ir jāveic sarežģīts novērtējums. Līdz ar to tikai šajā jomā veiktā pasākuma acīmredzama neatbilstība mērķim, ko kompetentās iestādes vēlas sasniegt, var ietekmēt šāda pasākuma likumību (šajā ziņā skat. spriedumu *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, 123. punkts).
- 50 Turklāt ir jānorāda, ka par jautājumu par elektronisko cigarešu lietošanas riskiem veselībai šīs lietas dalībnieki aktīvi diskutē, savu nostāju atbalstam norādot uz vairākiem zinātniskiem pētījumiem un ziņojumiem. *Pillbox* norāda, ka elektroniskās cigaretes ir lielā mērā nekaitīgas veselībai un tām ir ievērojamas priekšrocības kā tabakas izstrādājumu aizstājējiem vai palīg līdzekļiem smēķēšanas atmešanai, savukārt Savienības iestādes un valdības, kas iestājušās šajā lietā, uzskata, ka elektroniskās cigaretes var radīt nikotīna atkarību un intoksikāciju ar šo vielu, to lietojot ilgstoši un intensīvi vai šo izstrādājumu izmantojot nepareizi. Turklāt [elektroniskās] cigaretes var likt nesmēķētājiem uzsākt smēķēšanu, jo tās atdarina smēķēšanas procesu un liek uztvert to kā normālu parādību. Arī elektronisko cigarešu kā smēķēšanas atmešanas palīg līdzekļa loma esot diskutabla, jo smēķētāji var izvēlēties patērēt kā tabakas izstrādājumus, tā arī elektroniskās cigaretes, un tā rezultātā pēdējās minētās faktiski kļūst par līdzekli nikotīna atkarības uzturēšanai.
- 51 Šajā ziņā ir jāatzīst, ka par elektronisko cigarešu ietekmi uz cilvēku veselību, kā to norādījusi PVO 2014. gada 1. septembra ziņojumā “Elektroniskie nikotīna inhalatori” (turpmāk tekstā – “*ENDS* ziņojums”), pastāv domstarpības starptautiskā līmenī. Šajā ziņojumā ir norādīts, ka vairāki eksperti par šiem izstrādājumiem izsakās pozitīvi, tos uzskatot par līdzekli tabakas patēriņa samazināšanai, taču citi uzskata, ka tie var “iedragāt centienus tabakas lietošanu “neatīt par normālu””. Atbilstoši minētajam ziņojumam elektroniskie nikotīna inhalatori atrodas uz “mainīgas robežas starp solījumu tabakas patēriņa izskaušanai un izskaušanas apdraudējumu”.
- 52 Katrā ziņā *ENDS* ziņojumā ir konstatēti noteikti riski veselībai saistībā ar nikotīna un toksisku vielu ieelpošanu aerosola veidā, kā arī nikotīna uzņemšanu citos veidos nekā ieelpojot, īpaši attiecībā uz bērniem, pusaudžiem, grūtniecēm un sievietēm reproduktīvā vecumā.

- 53 Tajā turklāt ir precizēts, ka zinātniskie dati par elektronisko nikotīna inhalatoru kā smēķēšanas atmešanas palīg līdzekļu efektivitāti ir ierobežoti un no tiem nevar izdarīt secinājumus. Tāpat arī pieejamie dati neesot pamats nedz apstiprināt, nedz izslēgt “uzsākšanas” un “atzišanas par normālu” ietekmi saistībā ar minētajiem inhalatoriem.
- 54 Savos rakstveida apsvērumos *Pillbox* atzīst, ka elektronisko cigarešu šķidrumā un tvaikos ietilpst toksiskas un kancerogēnas vielas, bet mazākos apmēros, nekā tās sastopamas tabakas izstrādājumos, un ka tam neesot nepieciešami papildu zinātniski pētījumi.
- 55 Šādos apstākļos Savienības likumdevējam esot jāņem vērā piesardzības princips, saskaņā ar kuru, ja par riska esamību vai tā pakāpi attiecībā uz cilvēku veselību turpina pastāvēt neskaidrība, var tikt noteikti aizsardzības pasākumi, negaidot, kad šo risku faktiskā esamība un nopietnība tiks pilnībā pierādīta. Kad sakarā ar nepietiekamu, nepārliciecināšu vai neprecīzu rezultātu vai pētījumu raksturu nav iespējams precīzi noteikt riska pastāvēšanu vai tā apmēru, bet pastāv iespēja, ka sabiedrības veselībai tiks nodarīts reāls kaitējums gadījumā, ja risks īstenotos, piesardzības princips pamato ierobežojošu un objektīvu pasākumu noteikšanu (skat. spriedumu *Neptune Distribution*, C-157/14, EU:C:2015:823, 81. un 82. punkts).
- 56 Ņemot vērā šos apsvērumus, Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamība ir jāpārbauda samērīguma un tiesiskās noteiktības principu aspektā.
- 57 Vispirms attiecībā uz apgalvojumu, ka elektroniskajām cigaretēm to mazāk kaitīgās iedarbības, salīdzinot ar tabakas izstrādājumiem, un tādējādi sabiedrības veselībai labvēlīgās iedarbības dēļ nav jāpiemēro īpašs regulējums, ir jānorāda, ka, pirmkārt, kā izriet no Direktīvas 2014/40 preambulas 36. apsvēruma, starp dalībvalstu tiesiskajiem regulējumiem pastāv būtiskas atšķirības šajā jomā. Ietekmes novērtējumā, kuru Komisija sniedza 2012. gada 19. decembrī un kurš ir pievienots priekšlikumam Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu [SWD(2012) 452 *final*, pirmā daļa, 26. un nākamās lpp., ceturtā daļa, 2. lpp.], ir minētas neskaidrības par valstu dažādajiem tiesiskajiem regulējumiem, kas piemērojami elektroniskajām cigaretēm. No tā it īpaši izriet, ka dažās valstīs tās tiek pielīdzinātas medicīnas ierīcēm, savukārt citās tās ir aizliegtas, bet citās vispār nekādi nav reglamentētas.
- 58 Ņemot vērā elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu tirgus paplašināšanos, kas atzīts gan Direktīvas 2014/40 preambulas 43. apsvērumā, gan *ENDS* ziņojumā, valstu regulējumi par šiem izstrādājumiem izvirzāmajiem nosacījumiem radīs šķērslī preču brīvai aprītei, ja netiks veikta saskaņošana Savienības līmenī (pēc analogijas skat. spriedumu *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, 64. punkts).
- 59 Otrkārt, 2014. gada 13.–18. oktobrī Maskavā notikušajā sestajā sēdē VKTU pušu konference ar 2014. gada 18. oktobra Lēmumu par elektroniskajiem nikotīna inhalatoriem un nikotīnu nesaturošiem elektroniskiem inhalatoriem [FCTC/COP/6(9)] aicināja puses cita starpā aizliegt vai reglamentēt elektroniskos nikotīna inhalatorus un nikotīnu nesaturošus elektroniskos inhalatorus, aizliegt vai ierobežot to reklamēšanu, pārdošanas veicināšanu, kā arī sponsordarbību par labu elektroniskiem nikotīna inhalatoriem un pilnībā uzraudzīt elektronisko nikotīna inhalatoru un nikotīnu nesaturošu elektronisko inhalatoru lietošanu.
- 60 Treškārt, elektronisko cigarešu lietošanas jau esošie un potenciālie riski, kas minēti *ENDS* ziņojumā un norādīti šī sprieduma 52. un 53. punktā, liek Savienības likumdevējam rīkoties saskaņā ar prasībām, kas izriet no piesardzības principa.

- 61 Šādos apstākļos, izlemjot elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu tirdzniecībai veltīt īpašu regulējumu, Savienības likumdevējs, pirmkārt, ir paredzējis uzraudzīt iekšējā tirgus pareizu darbību šo izstrādājumu jomā, par pamatu izmantojot augsta līmeņa cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzību, un, otrkārt, izpildīt Savienībai no VKTU izrietošos pienākumus. Šādi rīkojoties, Savienības likumdevējs, kā tas norādīts šī sprieduma 49. punktā, nav acīmredzami pārkāpis rīcības brīvības robežas šajā jomā.
- 62 Otrkārt, attiecībā uz argumentu, ka Direktīvas 2014/40 20. pants ir pretrunā samērīguma principam, jo ar to elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem tiek piemērots regulējums, kas ir pielīdzināms vai pat stingrāks par tabakas izstrādājumiem paredzēto, ir jānorāda, kā izriet jau no šī sprieduma 36.–43. punkta, ka pirmie minētie izstrādājumi no otrajiem minētajiem atšķiras to objektīvo īpašību dēļ, kā arī to novitātes attiecīgajā tirgū dēļ, un tas pamato īpaša tiesiskā regulējuma tiem piemērošanu.
- 63 Šādos apstākļos nav jāveic tabakas izstrādājumiem un elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem piemērojamo tiesisko regulējumu salīdzinājums.
- 64 Treškārt, protams, ir tiesa, ka pasākumi, kurus Savienības likumdevējs veica, pamatojoties uz Direktīvas 2014/40 20. pantu, nebija sākotnēji paredzēti Komisijas Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu [COM(2012) 788 *final*] un tādējādi par tiem nebija veikts ietekmes novērtējums, kas bija pievienots šim priekšlikumam un kas minēts šī sprieduma 57. punktā.
- 65 Tomēr Tiesa šajā ziņā jau ir nospriedusi, ka šāds ietekmes novērtējums nedz Parlamentam, nedz Padomei nav saistošs (spriedums *Afton Chemical*, C-343/09, EU:C:2010:419, 57. punkts). Līdz ar to Savienības likumdevējs var pieņemt arī citus pasākumus, kas atšķiras no tiem, par kuriem veikts šis ietekmes novērtējums. Turklāt tikai apstākļi, ka tas ir paredzējis citu un – attiecīgā gadījumā – stingrāku pasākumu par šī sprieduma 57. punktā minētajā Komisijas ietekmes novērtējumā norādītajiem, nepierāda, ka ar to ir acīmredzami pārsniegtas iecerētā mērķa sasniegšanai nepieciešamā robežas.
- 66 Vēl atliek konstatēt, ka Parlaments, Padome un Komisija likumdošanas procesā ir ņēmuši vērā pieejamos zinātniskos datus, kā arī attiecīgo jomu pārstāvju viedokļus. Ir skaidrs, ka šī procesa vēlākās stadijās tika rīkotas vairākas apspriedes un sanāksmes, tieši lai iegūtu nepieciešamo informāciju par Savienības likumdevēja rīcībā esošajām iespējām. Tā ietvaros Komisija 2013. gada 25. novembrī rīkoja papildu konsultācijas ar tabakas ražotāju asociāciju pārstāvjiem, tostarp ar *Tobacco Vapor Electronic Cigarette Association (TVECA)* un *Electronic Cigarette Industry Trade Association (ECITA)*. Turklāt Parlamenta Vides, cilvēku veselības un pārtikas drošības komisija 2013. gada 19. martā rīkoja atklātu sanāksmi ar attiecīgās ražošanas nozares pārstāvjiem, kā arī 2013. gada 7. maijā tā organizēja semināru, kurā piedalījās PVO eksperti, valstu un zinātniskās iestādes, kā arī patērētāju asociācijas.
- 67 No iepriekš minētā izriet, ka, izskatot jautājumu par samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem, nav atklājies neviens apstākļi, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību, ciktāl ar to elektroniskajām cigaretēm ir noteikts īpašs tiesiskais regulējums.
- 68 Tomēr ir secīgi jāpārbauda iesniedzējtiesas nolēmumā izvirzītie spēkā neesamības iemesli saistībā ar šiem principiem, konkrēti, attiecībā uz Direktīvas 2014/40 20. panta 2. un 3. punktu, 4. punkta a) apakšpunktu un 5.–7. punktu.

– Par Direktīvas 2014/40 20. panta 2. punkta spēkā esamību

- 69 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka Direktīvas 2014/40 20. panta 2. punkta spēkā esamība tiek apstrīdēta tādēļ, ka, pirmkārt, ar šo normu elektroniskajām cigaretēm tiek piemērots stingrāks atļauju režīms par tabakas izstrādājumiem piemērojamo, otrkārt, šis režīms katrā ziņā esot nesamērīgs,

jo esot citi, mazāk ierobežojoši pasākumi, ar kuriem iespējams sasniegt minētās normas mērķi, treškārt, šajā normā paredzētais sešu mēnešu termiņš esot pārāk ilgs, jo tas radot šķēršļus inovācijām, un, ceturtkārt, noteikta informācija, kas jāiekļauj ziņojumā, kā, piemēram, Direktīvas 2014/40 20. panta 2. punkta otrās daļas d) apakšpunktā minētā, esot formulēta pārāk neskaidri, un tas esot pretrunā tiesiskās noteiktības principam.

- 70 Pirmkārt, attiecībā uz argumentu, ka Direktīvas 2014/40 20. panta 2. punktā elektroniskajām cigaretēm esot paredzēts stingrāks atļauju režīms par tabakas izstrādājumiem paredzēto, ir jāatzīst, ka šis arguments izriet no acīmredzami nepareizas šīs normas izpratnes. Šajā pantā elektroniskajām cigaretēm ir paredzēts nevis atļauju, bet gan paziņošanas režīms. Atšķirībā no atļauju režīma, saskaņā ar kuru ražotājiem un importētājiem ir jāsaņem kompetentās iestādes iepriekšēja atļauja, lai tirgū drīkstētu laist attiecīgo izstrādājumu, Direktīvas 2014/40 20. panta 2. punktā paredzētais režīms ir būtiski mazāk apgrūtinošs, jo atbilstoši tam elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu ražotājiem un importētājiem sešus mēnešus pirms jebkādu šāda veida izstrādājuma laišanas tirgū ir jāiesniedz vienīgi paziņojums.
- 71 Otrkārt, attiecībā uz apgalvoto šī pienākuma nesamērīgumu vispirms ir jānorāda, ka tā mērķis saskaņā ar Direktīvas 2014/40 preambulas 36. apsvērumu ir ļaut dalībvalstīm izpildīt to pārraudzības un kontroles uzdevumus. Šāda pieeja turklāt ir attaisnojama ar prasībām, kas saistītas ar piesardzības principu un kas atgādinātas šī sprieduma 55. punktā, kā arī ar VKTU pusēm adresēto aicinājumu “pilnībā uztraudzīt” šī izstrādājuma lietošanu, kas atgādināts šī sprieduma 59. punktā. Tādēļ tā šķiet piemērota šīs normas mērķa sasniegšanai.
- 72 Attiecībā uz jautājumu, vai minētais pienākums pārsniedz šī mērķa sasniegšanai nepieciešamā robežas, ir jākonstatē, ka, pirmkārt, *Pillbox* piedāvātais alternatīvais pasākums, proti, Savienības līmenī noteikt elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem piemērojamus kopīgus standartus, šajā stadijā nešķiet īstenojams pasākums, kā to uzsvēruši arī Parlaments, Padome un Komisija, jo šādu standartu izstrādei parasti ir nepieciešami pietiekami skaidri dati par attiecīgo izstrādājumu, taču Direktīvas 2014/40 pieņemšanas laikā Savienības likumdevējam tādu nebija.
- 73 Otrkārt, šīs direktīvas 20. panta 2. punkta pirmajā daļā noteiktais sešu mēnešu termiņš paredz piešķirt pietiekami daudz laika kompetentajām iestādēm, lai tās varētu pārbaudīt visus ražotāju un importētāju iesniegtos datus. Ņemot vērā paziņojamās informācijas apjomu un neskaidrības saistībā ar elektronisko cigarešu patēriņu, šis termiņš nešķiet pārlietu ilgs.
- 74 Attiecībā uz apgalvojumu, ka minētais termiņš var apdraudēt inovācijas attiecīgajā jomā, jānorāda, ka šis apstāklis nav pietiekami pierādīts, lai Tiesa varētu izvērtēt tā atbilstīgumu. Katrā ziņā citiem izstrādājumiem piemērojami analogiski, pat stingrāki režīmi, kas paredzēti Direktīvās 2001/83 un 93/42, nekādi nav kavējuši inovācijas to regulētajā jomā.
- 75 Līdz ar to Direktīvas 2014/40 20. panta 2. punktā paredzētais paziņošanas pienākums nav acīmredzami nepiemērots un acīmredzami nepārsniedz šīs normas mērķa sasniegšanai nepieciešamā robežas.
- 76 Treškārt, attiecībā uz apgalvoto tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu tiek norādīts, ka pienākums sniegt informāciju par nikotīna devu un uzņemšanu organismā “normālos vai saprātīgi paredzamos lietošanas apstākļos” atbilstoši direktīvas 20. panta 2. punkta otrās daļas d) apakšpunktam nav pietiekami precīzs, jo šie rādītāji esot mainīgi atkarībā no katra patērētāja lietošanas paradumiem.
- 77 Taču, un kā savu secinājumu 92. punktā uzsvērusi ģenerāladvokāte, atbilstoši minētajai normai sniedzamā informācija acīmredzami neattiecas uz ziņām par nikotīna devu un uzņemšanu saistībā ar atsevišķiem lietotājiem, bet gan par parasti, smēķējot e-cigareti, sagaidāmajiem zemākajiem, vidējiem un augstākajiem rādītājiem.

- 78 Turklāt ir pieļaujams, ka Savienības likumdevējs izmanto vispārīgu tiesisko regulējumu, kurš vajadzības gadījumā var tikt precizēts. Šajā situācijā Komisijai tieši ir pienākums saskaņā ar Direktīvas 2014/40 20. panta 13. punktu pieņemt īstenošanas aktus, ar ko cita starpā nosaka kopīgu paraugu šī panta 2. punktā paredzētajam paziņojumam.
- 79 Šādos apstākļos nav uzskatāms, ka Savienības likumdevējs būtu pārkāpis tiesiskās noteiktības principu.
- 80 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka, izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta 2. punkta spēkā esamību saistībā ar samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem.
- Par Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta spēkā esamību
- 81 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta spēkā neesamībai norādītie iemesli faktiski attiecas tikai uz šī punkta a), b) un f) apakšpunktos izvirzītajām prasībām.
- 82 Vispirms attiecībā uz Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta a) apakšpunktu ir jānorāda, ka saskaņā ar šo normu nikotīnu saturošs šķidrums var tikt laists tirgū vienīgi īpaši tam paredzētos uzpildes flakonos, kas nepārsniedz 10 ml tilpumu, vienreizēji lietojamās elektroniskās cigaretēs vai vienreizēji lietojamās kapsulās un ka šādas kapsulas vai rezervuāri nedrīkst pārsniegt 2 ml tilpumu.
- 83 Savukārt Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka nikotīna koncentrācija nikotīnu saturošā šķidrumā nedrīkst pārsniegt 20 mg/ml.
- 84 Šīs prasības veicina minētās direktīvas mērķa sasniegšanu, kurš saskaņā ar tās 1. pantu ir sekmēt netraucētu tabakas un ar to saistītu izstrādājumu iekšējā tirgus darbību, par pamatu ņemot augstu cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības līmeni.
- 85 Pirmkārt, attiecībā uz šo prasību piemērotību minētā mērķa sasniegšanai ir jānorāda, ka saskaņā ar šī sprieduma 58. punktā atgādināto Tiesas judikatūru normas, ar kurām tiek saskaņots elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu sastāvs, pēc savas būtības ir piemērotas, lai novērstu šķēršļus šo preču brīvai aprītei.
- 86 Turklāt Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta a) un b) apakšpunktā izvirzītās prasības ļauj ierobežot ar nikotīna lietošanu saistītos riskus. Tādēļ arī tās ir piemērotas, lai nodrošinātu augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni.
- 87 Otrkārt, attiecībā uz to, vai šādi apgrūtinājumi nepārsniedz Direktīvas 2014/40 mērķa sasniegšanai nepieciešamā robežas, pirmkārt, šī sprieduma 36.–43. punktā jau izklāstīto iemeslu dēļ ir jānorāda arguments, ka tās 20. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētā prasība esot stingrāka par tabakas izstrādājumiem piemērojamiem noteikumiem.
- 88 Otrkārt, attiecībā uz Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta b) apakšpunktu *Pillbox* uzskata, ka, nosakot elektronisko cigarešu šķidrums saturamā nikotīna daudzumu 20 mg/ml, Savienības likumdevējs esot izmantojis kļūdainu zinātnisku pieņēmumu. Likumdevējs šo rādītāju esot pamatojis tādējādi, ka šāds daudzums ļauj atbrīvot nikotīnu tādā daudzumā, kas pielīdzināms parastajai, no tabakas ražotajai cigaretei atļautajam daudzumam laikā, kamēr tā tiek izsmēķēta. *Pillbox* norāda, ka šāds pieņēmums neatbilstot īpašajam elektronisko cigarešu darbības veidam, jo, kamēr uz tabakas cigarešu paciņām norādītais nikotīna daudzums norāda smēķētāja asinsritē iekļuvušā metabolizētā nikotīna īpatsvaru, Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta b) apakšpunktā norādītais maksimālais nikotīna īpatsvars savukārt attiecas uz elektronisko cigarešu šķidrums saturamā esošā nikotīna “fizisko”

daudzumu. Šādi rīkodamies, Savienības likumdevējs esot būtiski samazinājis elektronisko cigarešu kā tabakas izstrādājumu aizstājēja efektivitāti, kas esot pretrunā augsta līmeņa cilvēku veselības aizsardzības mērķim.

- 89 Parlaments, Padome un Komisija apstrīd šī apgalvojuma pamatotību un atsaucas uz citiem zinātniskiem pētījumiem.
- 90 Nelemjot par šo jautājumu, ir svarīgi norādīt, ka no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka, lai noteiktu maksimālo elektronisko cigarešu šķidrumā pieļaujamo nikotīna daudzumu, Savienības likumdevējs izmantoja arī citus objektīvus elementus.
- 91 Pirmkārt, nepieciešamība noteikt maksimālo elektronisko cigarešu šķidrumā esošā nikotīna daudzumu ir pamatota ar pārdozēšanas vai saindēšanās risku, kas norādīts *ENDS* ziņojumā.
- 92 Otrkārt, kā norādījuši Parlaments, Padome un Komisija, kā arī Francijas un Spānijas valdības, šajā ziņā nesastopoties ar iebildumiem, Direktīvas 2014/40 pieņemšanas laikā pieejamā informācija pierādīja, ka lielākajai daļai iekšējā tirgū tirgoto elektronisko cigarešu nikotīna īpatsvars bija zemāks par 30 mg/ml.
- 93 Turklāt, kā norāda Parlaments un Komisija, *Pillbox* pati Parlamentam adresētajā 2013. gada 8. jūlija atklātajā vēstulē ir atzinusi, ka smēķētājam, kurš vidēji izsmēķē divdesmit tabakas cigarešu dienā, ir nepieciešami 18–24 mg/ml nikotīna, lai elektroniskā cigarete būtu vērā ņemama iespēja aizstāt tā sauktos “tradicionālos” tabakas izstrādājumus.
- 94 Treškārt, ir svarīgi uzsvērt, ka tādu elektronisko cigarešu laišana tirgū, kuru šķidrumā ir vairāk par 20 mg/ml nikotīna, Savienības tiesībās nav aizliegta. Kā izriet no Direktīvas 2014/40 20. panta 1. punkta otrās daļas, lasot to kopā ar tās preambulas 36. apsvērumu, šādus izstrādājumus attiecīgā gadījumā var tirgot Savienībā atbilstoši Direktīvās 2001/83 un 93/42 paredzētajiem nosacījumiem un procedūrām.
- 95 Paredzot šādu iespēju, Savienības likumdevējs ir ņēmis vērā, ka atsevišķi patērētāji savas atkarības vai paradumu dēļ kā atmešanas līdzekli varētu vēlēties izmantot elektroniskās cigaretes ar augstāku nikotīna saturu, nekā atļauts Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta b) apakšpunktā.
- 96 Visi šie elementi kopā pierāda, ka Savienības likumdevējs ir līdzsvarojis dažādās intereses, ņemot vērā vairākus faktorus, un nav pārkāpis novērtējuma brīvības robežas.
- 97 Līdz ar to nevar tikt atzīts, ka, pieņemot Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta a) un b) apakšpunktu, Savienības likumdevējs būtu rīkojies acīmredzami patvaļīgi vai acīmredzami pārsniedzis tā robežas, kas ir piemērots un nepieciešams, lai sasniegtu savu mērķi, proti, uzlabot elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu iekšējā tirgus darbību, par pamatu izmantojot augsta līmeņa cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzību.
- 98 Vēl attiecībā uz Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta f) apakšpunktu no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka tā spēkā esamība tiek apstrīdēta saistībā ar tiesiskās noteiktības principu. Ņemot vērā apstākli, ka elektronisko cigarešu izdalītās devas ir mainīgas atkarībā no tā, kā lietotājs tās lieto, prasība, ka šīm cigaretēm ir jāizdala nikotīns “normālas lietošanas apstākļos [...] nemainīgās devās”, nav skaidra.
- 99 No Direktīvas 2014/40 preambulas 39. apsvēruma izriet, ka šīs prasības mērķis cita starpā ir novērst risku, ka patērētājs nejauši ieelpo pārāk lielu devu nikotīnu.
- 100 Ņemot vērā šo mērķi, ir jākonstatē, ka šīs direktīvas 20. panta 3. punkta f) apakšpunktā pietiekami skaidri ir definēts sasniedzamais rezultāts, proti, ka vienādos lietošanas apstākļos, ieskaitot ieelpošanas intensitāti, katrā ieelpā tiek izdalīts nikotīns nemainīgās devās.

101 Apstākļi, ka šajā normā nav paredzēta konkrēta metode vai veids minētās prasības izpildei, tomēr nenozīmē, ka ar to ir pārkāpts tiesiskās noteiktības princips. Tā kā šajā ziņā nav Savienības tiesiskā regulējuma, dalībvalstīm vai, attiecīgā gadījumā, pašiem ražotājiem ir jāizvēlas uzticama metode, lai izpildītu šo prasību.

102 No iepriekš minētā izriet, ka, izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstākļi, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta 3. punkta spēkā esamību attiecībā uz samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem.

– Par Direktīvas 2014/40 20. panta 4. punkta a) apakšpunkta spēkā esamību

103 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka ir apstrīdēta Direktīvas 2014/40 20. panta 4. punkta a) apakšpunkta spēkā esamība tāpēc, ka esot nesamērīgi prasīt, lai elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu iepakojuma vienībām būtu pievienota atsevišķa lietošanas instrukcija, jo attiecīgā informācija varot tikt izvietota arī uz izstrādājuma iepakojuma, un no tabakas izgatavotajām cigaretēm šāda prasība netiekot izvirzīta.

104 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, ka atsevišķajā lietošanas instrukcijā ietveramās informācijas daudzums un raksturs, kā, piemēram, informācija par kontrindikācijām, brīdinājumi īpašām riska grupām un par iespējamām blakusparādībām, ir tādi, ka nešķiet iespējami tos pietiekami saskatāmi un salasāmi izvietot tikai uz attiecīgā izstrādājuma iepakojuma, jo uz tā saskaņā ar Direktīvas 2014/40 20. panta 4. punkta b) apakšpunktu ir jāizvieto arī šī izstrādājuma sastāvdaļu saraksts un brīdinājumi par ietekmi uz veselību.

105 Otrkārt, no izstrādājuma iepakojuma nodalīta lietošanas instrukcija, kas ietver iepriekšējā punktā minēto informāciju, sniedz lietotājiem iespēju šo informāciju paturēt arī tad, kad iepakojums ir izmests.

106 Treškārt, arguments, ka no tabakas izgatavotām cigaretēm nav izvirzīta tāda pati prasība, nav pieņemams iepriekš 36.–43. punktā izklāstīto iemeslu dēļ.

107 Šādos apstākļos jāatzīst, ka, pieņemot Direktīvas 2014/40 20. panta 4. punkta a) apakšpunktu, Savienības likumdevējs nav acīmredzami pārsniedzis tā robežas, kas ir piemērots un nepieciešams, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķi.

108 Līdz ar to, izskatot prejudiciālo jautājumu, nav atklājies neviens apstākļi, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta 4. punkta a) apakšpunkta spēkā esamību attiecībā uz samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem.

– Par Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punkta spēkā esamību

109 Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punktā būtībā ir paredzēts komercpaziņojumu un sponsordarbības saistībā ar elektroniskajām cigaretēm un to uzpildes flakoniem aizliegums, ja šo darbību mērķis vai – tiešas vai netiešas – sekas ir šo izstrādājumu pārdošanas veicināšana.

110 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka šīs normas spēkā esamība tiek apstrīdēta tādēļ, ka tā nesamērīgi ietekmējot attīstības procesā esošu tirgu, savukārt tabakas izstrādājumus ilgu gadu esot bijis atļauts reklamēt, tiem ļaujot stabili nostiprināties tirgū. Turklāt šis aizliegums esot formulēts plaši, lai ietvertu elektronisko cigarešu tirdzniecību tiešsaistē, kamēr tabakas izstrādājumiem šāda veida aizliegums netiekot piemērots.

- 111 Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punktā ietvertā aizlieguma mērķis ir nodrošināt vienota elektronisko cigarešu tirdzniecības režīma piemērošanu iekšējā tirgū, līdztekus garantējot augsta līmeņa cilvēku veselības aizsardzību, ņemot vērā ar šiem izstrādājumiem saistītās neskaidrības un no piesardzības principa izrietošās prasības.
- 112 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka šis aizliegums ir piemērots minētā mērķa sasniegšanai. No vienas puses, no direktīvas preambulas 43. apsvēruma izriet, ka atšķirības, kas pastāv valstu tiesību aktos un praksē attiecībā uz elektronisko cigarešu reklāmu un sponsordarbību, ir šķērslis brīvai preču aprītei un pakalpojumu sniegšanas brīvībai un rada vērā ņemamu konkurences kropļošanas risku. Ja netiks īstenoti pasākumi Savienības līmenī, turpmākajos gados minētās atšķirības, visticamāk, palielināsies, jo elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu tirgus arvien vairāk paplašinās.
- 113 No otras puses, Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punkts ļauj ierobežot patērētāju, īpaši jauniešu, kuri ir īpaši uzņēmīgi pret reklāmu, saskarsmi ar komerciāliem pamudinājumiem iegādāties vai lietot elektroniskās cigaretes, lai tie tiktu mazāk pakļauti pastāvošiem vai iespējamiem riskiem cilvēku veselībai, kurus var radīt šie izstrādājumi.
- 114 Otrkārt, attiecībā uz šī aizlieguma nepieciešamību ir jānorāda, ka, no vienas puses, ar iepriekš 59. punktā minēto lēmumu VKTU pušu konference aicināja “aizliegt vai ierobežot to reklamēšanu, pārdošanas veicināšanu, kā arī sponsordarbību par labu elektroniskiem nikotīna inhalatoriem”.
- 115 Šādos apstākļos jāatzīst, ka, pieņemot Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punktu, Savienības likumdevējs nav acīmredzami pārsniedzis tā robežas, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķi.
- 116 Apstākļi, ka par tabakas izstrādājumiem ilgus gadus drīkstēja rīkot reklāmas kampaņas, nekādā gadījumā nevar būt iemesls, lai Savienības likumdevējs atļautu šādas kampaņas arī attiecībā uz elektroniskajām cigaretēm. Tieši pretēji, uzzinot nopietnu zinātnisku informāciju par iespējamiem riskiem cilvēku veselībai, kurus var radīt salīdzinoši jauns tirgū esošs izstrādājums, Savienības likumdevējam bija jārikojas atbilstoši piesardzības principam, Hartas 35. panta otrajam teikumam, LESD 9. pantam, 114. panta 3. punktam un 168. panta 1. punktam, atbilstoši kuriem tam ir jānodrošina augsta līmeņa cilvēku veselības aizsardzība, definējot un īstenojot jebkādas Savienības politikas un rīcības.
- 117 Attiecībā uz iebildumu par to, ka ar Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punktu ir aizliegta arī elektronisko cigarešu pārdošana tiešsaistē, ir jāatzīst, ka tā pamatā ir acīmredzami nepareiza šīs normas izpratne. Proti, nekas tās tekstā neliecina, ka tās mērķis ir jebkādā veidā aizliegt šo tirdzniecības veidu. Tieši pretēji, no Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punkta, kurā ir atsauce uz tās 18. pantu, izriet, ka šajā direktīvā šāds aizliegums nav paredzēts, bet dalībvalstīm tiek sniegta iespēja izvēlēties aizliegt vai ar zināmiem nosacījumiem atļaut elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu pārrobežu tālpārdošanu, tostarp tirdzniecību internetā.
- 118 Tādēļ ir jāsecina, ka izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstākļi, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punkta spēkā esamību saistībā ar samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem.
- Par Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punkta spēkā esamību
- 119 Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punktā ir noteikts, ka tās 18. pants ir piemērojams elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu pārrobežu tālpārdošanai. Šajā 18. pantā, pirmkārt, ir noteikts, ka dalībvalstis var aizliegt tabakas izstrādājumu pārrobežu tālpārdošanu patērētājiem un, otrkārt, izvirzīta virkne kopīgu noteikumu dalībvalstīm, kuras to neaizliedz.

- 120 No lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punkts ir apstrīdēts tādēļ, ka, pirmkārt, tajā neesot ievērots samērīguma princips, jo pastāvot citi, mazāk ierobežojoši pasākumi, ar kuriem arī ir iespējams sasniegt šīs direktīvas mērķi, kā, piemēram, tieši elektronisko cigarešu patēriņam piemērojamu vecuma ierobežojumu noteikšana, un, otrkārt, Savienības likumdevējs neesot pamatojis minētās direktīvas 18. panta attiecināšanu uz elektronisko cigarešu tirdzniecību.
- 121 Vispirms, runājot par Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punktā ietvertā noteikuma apgalvoti nesamērīgo raksturu, ir jānorāda, ka šīs normas mērķis ir paskaidrots šīs direktīvas preambulas 33. apsvērumā, atbilstoši kuram tabakas izstrādājumu pārrobežu tālpārdošana, pirmkārt, varētu atvieglot piekļuvi tādiem tabakas izstrādājumiem, kas neatbilst šai direktīvai, un, otrkārt, tā ietver palielinātu risku, ka tabakas izstrādājumiem varētu piekļūt jaunieši. Šie apsvērumi, kā to apliecina šīs direktīvas 20. panta 6. punktā ietvertā atsauce uz tās 18. pantu, *mutatis mutandis* ir attiecināmi uz elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem.
- 122 Tādējādi ar pirmo minēto normu ir paredzēts ļaut dalībvalstīm kavēt Direktīvā 2014/40 ietverto atbilstības noteikumu apiešanu attiecībā uz elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem, kā pamatu izmantojot augstu cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības līmeni.
- 123 Tiesa jau ir atzinusi, ka pamatojoties uz LESD 114. pantu pieņemtā Savienības aktā var ietvert normas, kuru mērķis ir novērst tādu prasību apiešanu, kuru mērķis ir iekšējā tirgus darbības apstākļu uzlabošana (šajā ziņā skat. spriedumus Vācija/Parlaments un Padome, C-376/98, EU:C:2000:544, 100. punkts, kā arī *British American Tobacco (Investments)* un *Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, 82. punkts).
- 124 Ļaujot dalībvalstīm aizliegt elektronisko cigarešu, kā arī uzpildes flakonu pārrobežu tālpārdošanu un nosakot kopējus noteikumus tām dalībvalstīm, kuras to neaizliedz, Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punktā paredzētie pasākumi ir piemēroti šī sprieduma 122. punktā norādītā mērķa sasniegšanai.
- 125 Attiecībā uz šo pasākumu absolūto nepieciešamību ir jākonstatē, ka šajā normā nav paredzēts elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu pārrobežu tālpārdošanas aizliegums, bet gan dalībvalstīm tiek dota iespēja izvēlēties šādu pārdošanu aizliegt vai ar zināmiem nosacījumiem atļaut.
- 126 Tādējādi ar Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punktu dalībvalstīm tiek ļauts pielāgot savu rīcību atkarībā no jaunākajiem zinātniskajiem datiem šajā jomā un attiecīgā tirgus attīstības.
- 127 Attiecībā uz tieši elektronisko cigarešu patēriņam piemērojamajiem vecuma ierobežojumiem, uz kuriem kā mazāk apgrūtinošiem pasākumiem norādījusi *Pillbox*, nav pierādīts, ka tas būtu efektīvs līdzeklis augsta līmeņa cilvēku, īpaši jauniešu, veselības aizsardzības nodrošināšanai, it īpaši ņemot vērā apstākli, ka šāds pasākums pārrobežu tālpārdošanā var tikt viegli apiets.
- 128 Šādos apstākļos nešķiet, ka Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punkts acīmredzami pārsniedz to, kas ir piemērots un nepieciešams, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķi.
- 129 Otrkārt, attiecībā uz apgalvoto šīs normas pamatojuma trūkumu, protams, ir jāatzīst, ka Direktīvas 2014/40 preambulas 33. apsvērumā ir minēti tikai tabakas izstrādājumi. Tomēr apstāklis, ka Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punktā saistībā ar elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem ir tikai ietverta atsauce uz šīs direktīvas 18. pantā paredzētajiem noteikumiem, pierāda, ka Savienības likumdevējs ir uzskatījis, ka minētajā preambulas apsvērumā izklāstītie iemesli ir *mutatis mutandis* attiecināmi uz elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu pārrobežu tālpārdošanu.

- 130 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka vispārpiemērojama akta pamatojumā var tikt iekļauta, pirmkārt, tikai norāde uz vispārējo situāciju, kādā šis tiesību akts ir pieņemts, un, otrkārt, norāde uz vispārējiem mērķiem, kurus ar to ir paredzēts sasniegt (skat. it īpaši spriedumu *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Komisija, C-398/13 P, EU:C:2015:535, 29. punkts).
- 131 No iepriekš minētā izriet, ka, izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta 6. punkta spēkā esamību saistībā ar samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem.
- Par Direktīvas 2014/40 20. panta 7. punkta spēkā esamību
- 132 Direktīvas 2014/40 20. panta 7. punktā elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu ražotājiem un importētājiem ir noteikts pienākums katru gadu dalībvalstu kompetentajām iestādēm iesniegt noteiktu informāciju, kas šīm iestādēm ļauj uzraudzīt tirgus attīstību.
- 133 Šīs normas spēkā esamība tiek apstrīdēta tādēļ, ka, pirmkārt, ar to tiekot uzlikts nesamērīgs slogs elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu ražotājiem un importētājiem, taču tabakas izstrādājumu ražotājiem un importētājiem šāda pienākuma neesot, un ka tirgus attīstību esot iespējams uzraudzīt ar citu, mazāk apgrūtināšu pasākumu palīdzību, kā, piemēram, veicot tirgus pētījumus. Otrkārt, pienākums sniegt informāciju “par to, kam priekšroku dod dažādas patērētāju grupas”, neesot pietiekami skaidrs un tādējādi esot pretrunā tiesiskās noteiktības principam.
- 134 No Direktīvas 2014/40 preambulas 44. apsvēruma izriet, ka tās 20. panta 7. punkta mērķis ir ļaut Komisijai un dalībvalstīm savu reglamentējošo uzdevumu izpildes nolūkā ievākt izsmēlošu informāciju par elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu tirgus attīstību.
- 135 Tā kā šī pasākuma piemērotība nav apstrīdēta, ir svarīgi pārbaudīt, pirmkārt, vai tas acīmredzami nepārsniedz šī mērķa sasniegšanai nepieciešamo.
- 136 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda iebildums, ka šis pienākums esot nesamērīgs, jo tabakas izstrādājumu ražotājiem un importētājiem analogiska pienākuma neesot. Atšķirībā no pēdējiem minētajiem, par kuriem kompetento iestāžu rīcībā jau ir detalizēta informācija to ilgās esamības tirgū dēļ un zinātniskie pētījumi par tiem, par elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu laišanu tirgū varētu tikt veikta, proti, par tiem būtu jāveic pastiprināta uzraudzība šo izstrādājumu novitātes dēļ un tādēļ, ka pastāv neskaidribas par riskiem veselībai to lietotājiem.
- 137 Turpinot ir jānorāda, ka informācija, kura elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu ražotājiem un importētājiem ir jāsniedz saskaņā ar Direktīvas 2014/40 20. panta 7. punktu, proti, par pārdošanas apjomiem un veidiem, par to, kam priekšroku dod dažādas patērētāju grupas un esošo lietotāju galvenie tipi, un visu tirgus pētījumu kopsavilkumi, kas veikti šajā jomā, tieši attiecas uz to komercdarbību un tādēļ viņi paši var labāk sniegt šo informāciju. Turklāt, tā kā šai informācijai ir acīmredzama nozīme šo izstrādājumu ražotāju un importētāju tirdzniecības stratēģiju izstrādē, ir ticams, ka tie paši to bieži ievāc. Tādēļ nevar tikt uzskatīts, ka šis pienākums minētajiem ražotājiem un importētājiem radītu acīmredzami pārmērīgu slogu.
- 138 Visbeidzot, attiecībā uz iespēju kā mazāk apgrūtināšu pasākumu noteikt attiecīgā tirgus izpēti veikšanu pietiek norādīt, ka kompetentās iestādes vai elektronisko cigarešu un uzpildes flakonu ražotāji un importētāji šādas izpēti veic, lai uzraudzītu tirgu vai ievāktu noteiktu informāciju, uz kuru attiecas Direktīvas 2014/40 20. panta 7. punkts. Tomēr šādas izpēti rezultātā, pirmkārt, var tikt iegūta tikai daļa tirgus uzraudzībai nepieciešamās informācijas un, otrkārt, ar to nevar tikt aizstāta konkrēta un uzticama informācija, ko sniedzis tieši ražotājs vai importētājs pats.

- 139 Otrkārt, attiecībā uz apgalvojumu par Direktīvas 2014/40 20. panta 7. punkta ii) apakšpunktā noteiktā pienākuma sniegt informāciju par “to, kam priekšroku dod dažādas patērētāju grupas”, nepietiekamo precizitāti no šī sprieduma 78. un 101. punkta jau izriet, ka, no vienas puses, tiesību aktā pašā nav nepieciešami tehniski precizējumi, kā, piemēram, kāda metode jāizmanto noteikta veida datu iegūšanai, un, no otras puses, ja šāda regulējuma nav Savienības līmenī, dalībvalstīm pašām ir jāizvēlas uzticama metode šīs jomas pienākumu izpildei.
- 140 No iepriekš minētā izriet, ka, izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta 7. punkta spēkā esamību saistībā ar samērīguma un tiesiskās noteiktības principiem.
- 141 No iepriekš 47.–140. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka, izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta daļēju vai pilnīgu spēkā esamību saistībā ar šiem principiem.

Par Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību saistībā ar subsidiaritātes principu

- 142 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa, treškārt, lūdz Tiesu pārbaudīt Direktīvas 2014/40 20. panta daļēju vai pilnīgu spēkā esamību saistībā ar subsidiaritātes principu.
- 143 Šajā ziņā iesniedzējtiesa atsaucas uz apstākli, ka, pirmkārt, vairāku valstu parlamenti ir uzskatījuši, ka direktīvas projekts neatbilst subsidiaritātes principam, un šī iemesla dēļ ir izdevuši pamatotus atzinumus atbilstoši LES un LESD pievienotajam Protokolam (Nr. 2) par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu (turpmāk tekstā – “2. protokols”), un, otrkārt, ka neesot pietiekami pierādītas atšķirības starp dalībvalstu normām, kas piemērojamas elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem.
- 144 Subsidiaritātes princips ir noteikts LES 5. panta 3. punktā, saskaņā ar kuru jomās, kuras nav ekskluzīvā Savienības kompetencē, Savienība rīkojas tikai atbilstīgā apmērā un vienīgi tad, ja paredzētās darbības mērķus nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis, bet ierosinātās darbības mēroga vai seku dēļ tie ir labāk sasniedzami Savienības līmenī. 2. protokola 5. pantā turklāt ir paredzētas arī vadlīnijas šo nosacījumu izpildes konstatēšanai (spriedums Igaunija/Parlaments un Padome, C-508/13, EU:C:2015:403, 44. punkts).
- 145 Subsidiaritātes principa ievērošanu vispirms pārbauda politiskā līmenī valstu parlamenti atbilstoši 2. protokolā šim nolūkam paredzētajām procedūrām.
- 146 Pēc tam šī principa izpildes pārbaudi veic Savienības tiesa, kurai ir jāpārbauda kā LES 5. panta 3. punktā paredzēto materiāltiesisko nosacījumu izpilde, tā arī 2. protokolā ietverto procesuālo garantiju izpilde.
- 147 Pirmkārt, attiecībā uz 2. protokolā paredzēto procesuālo garantiju izpildes pārbaudi tiesā ir jānorāda, ka šajā gadījumā atbilstoši šim protokolam valstu parlamentu izdotie pamatotie atzinumi ir daļa no šī principa, kas nostiprināts minētajā protokolā, politiskās pārbaudes mehānisma. Šajā kontekstā Tiesai ir jāpārbauda vienīgi minētajā protokolā paredzēto procesuālo garantiju ievērošana. Šajā lietā Tiesa šādu lūgumu nav saņēmusi.
- 148 Otrkārt, runājot par LES 5. panta 3. punktā paredzētajiem materiāltiesiskajiem nosacījumiem, Tiesai ir jāpārbauda, vai Savienības likumdevējs, pamatojoties uz detalizētu informāciju, varēja uzskatīt, ka iecerētā pasākuma mērķis labāk var tikt sasniegts Savienības līmenī.

- 149 Šajā gadījumā attiecībā uz tādu jomu kā iekšējā tirgus darbības uzlabošana, kas nav joma, kurā Savienībai ir ekskluzīva kompetence, ir jāpārbauda, vai Direktīvas 2014/40 mērķis labāk var tikt sasniegts Savienības līmenī (šajā ziņā skat. spriedumu *British American Tobacco (Investments) un Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, 179. un 180. punkts).
- 150 Attiecībā uz iesniedzējtiesas nolēmumā norādīto, ka nav juridiski pietiekami pierādītas valstu līmenī elektroniskajām cigaretēm un uzpildes flakoniem piemērojamo normu atšķirības, atliek norādīt, ka šādu atšķirību pastāvēšana jau tika atzīta šī sprieduma 57. un 112. punktā.
- 151 No iepriekš minētā izriet, ka prejudiciālā jautājuma pārbaudes rezultātā nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta daļēju vai pilnīgu spēkā esamību saistībā ar subsidiaritātes principu.
- Par Direktīvas 2014/40 20. panta spēkā esamību saistībā ar Hartas 16. un 17. pantu
- 152 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa, ceturtkārt, lūdz Tiesu pārbaudīt Direktīvas 2014/40 20. panta un, īpaši, tā 5. punkta spēkā esamību saistībā ar Hartas 16. un 17. pantu.
- 153 Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumu Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punktā paredzētais komercpaziņojumu aizliegums radišot šķēršļus *Pillbox* komercdarbībai, kas esot pretrunā Hartas 16. un 17. pantam.
- 154 Pirmkārt, attiecībā uz Hartas 16. pantu ir jāatgādina, ka atbilstoši tam “darījumdarbības brīvību atzīst saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi”.
- 155 Ar minēto 16. pantu piešķirtā aizsardzība ietver brīvību veikt saimniecisku darbību vai komercdarbību, ligumslēgšanas brīvību un brīvu konkurenci, kā tas izriet arī no šī panta skaidrojumiem, kuri saskaņā ar LES 6. panta 1. punkta trešo daļu un Hartas 52. panta 7. punktu ir jāņem vērā tā interpretācijā (spriedums *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 42. punkts).
- 156 Šajā gadījumā, tā kā Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punktā paredzētais komercpaziņojumu aizliegums tirgus dalībniekiem liedz reklamēt savus izstrādājumus, tas ir uzskatāms par iejaukšanos šo tirgus dalībnieku darījumdarbības brīvībā.
- 157 Tomēr saskaņā ar Tiesas judikatūru darījumdarbības brīvība nav absolūta prerogatīva, – tā ir jāvērtē saistībā ar tās funkciju sabiedrībā (šajā ziņā skat. spriedumu *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 45. punkts).
- 158 Darījumdarbības brīvība tādējādi var tikt pakļauta plaša mēroga valsts varas iejaukšanās pasākumiem, kuri vispārējās interesēs var radīt ierobežojumus ekonomiskās darbības īstenošanai (spriedums *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 46. punkts).
- 159 Šis apstāklis tostarp atspoguļojas veidā, kādā ir jāievieš samērīguma princips saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu (spriedums *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 47. punkts).
- 160 Saskaņā ar pēdējo minēto noteikumu visiem Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība un, ievērojot samērīguma principu, ierobežojumiem ir jābūt nepieciešamiem un patiešām jāatbilst vispārējās nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības (spriedums *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 48. punkts).

- 161 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka aplūkojamais ierobežojums ir noteikts Direktīvas 2014/40 20. panta 5. punktā jeb tiesību aktā Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē un ka tas neietekmē darījumdarbības brīvības būtību. Nedz šī, nedz arī kāda cita šīs direktīvas norma tirgus dalībniekiem neliedz ražot un tirgot elektroniskās cigaretes un uzpildes flakonus, ievērojot tam paredzētos direktīvas noteikumus.
- 162 Konstatētā iejaukšanās šī sprieduma 109.–118. punktā minēto iemeslu dēļ arī nepārsniedz tā robežas, kas ir piemērots un nepieciešams Direktīvas 2014/40 leģitīmo mērķu sasniegšanai.
- 163 Otrkārt, attiecībā uz Hartas 17. pantu, kurā nostiprinātas tiesības uz īpašumu, ir jānorāda, ka saskaņā ar šī panta otro daļu šīs tiesības attiecas arī uz intelektuālo īpašumu.
- 164 Ciktāl *Pillbox* atsaucas uz iejaukšanos tās komercīpašuma, tostarp preču zīmes, izmantošanā, atliek konstatēt, ka, no vienas puses, Direktīvas 2014/40 20. pants nekādi netraucē tās intelektuālā īpašuma izmantošanai savu izstrādājumu pārdošanas nolūkā un tādēļ tās tiesību uz īpašumu būtība netiek skarta. No otras puses, šī sprieduma 109.–118. punktā izklāstītajam analogisku iemeslu dēļ šī iejaukšanās nepārsniedz tā robežas, kas ir piemērots un nepieciešams Direktīvas 2014/40 leģitīmo mērķu sasniegšanai.
- 165 No iepriekš minētā izriet, ka, izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta daļēju vai pilnīgu spēkā esamību saistībā ar Hartas 16. un 17. pantu.
- 166 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka tā izvērtējumā nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 2014/40 20. panta daļēju vai pilnīgu spēkā esamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 167 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Izskatot uzdoto jautājumu, nav atklājies neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 3. aprīļa Direktīvas 2014/40/ES par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK 20. panta spēkā esamību.

[Paraksti]